

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ВАНТАЖОПЕРЕВЕЗЕНЬ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ

ПІШЕНІН І. К.

Київ

У зв'язку з розвитком світового судноплавства, який направлений на зниження експлуатаційних витрат, а також на забезпечення якості транспортних послуг у відповідності до європейських стандартів, особлива увага надається вдосконаленню системи управління морськими перевезеннями.

У світі вимог Міжнародної Конвенції МКУБ зростає роль використання високотехнологічних засобів і інструментів планування та контролю показників, що впливають на безпеку водного транспорту.

В економічній літературі існує ряд фундаментальних праць з проблем автоматизації обліку, створення і впровадження автоматизованих систем. Незважаючи на наявність досліджень відомих вчених, методологічні, методичні та практичні проблеми автоматизації обліку вантажів при морських перевезеннях недостатньо досліджені.

Для підвищення ефективності управління морськими перевезеннями вантажів необхідно забезпечити високий рівень інформації про вантаж, що підлягає транспортуванню.

У сучасних умовах розвитку морської галузі така інформація відіграє вирішальну роль. Це особливо стосується таких видів вантажів, як металобрухт, мінеральні добрива, граніт, вугілля, фосфорити.

Інформація на сучасному етапі розвитку морської галузі стала відігравати вирішальну роль при організації управління транспортними морськими перевезеннями. Це пов'язано як з розвитком нових інформаційних технологій, так і зі змінами в технології управління судном (процеси обґрунтування і прийняття управлінських рішень, а також організація їх виконання). За цих умов інформаційна витратна складова здійснення транспортних перевезень морськими судами стала значно більшою. У зв'язку з цим виникає необхідність підвищення ефективності системи управління в цілому та інформаційної складової цієї системи зокрема.

Сучасний стан виробничо-технічної бази морських портів і технологічний рівень перевезень вантажів за багатьма параметрами не відповідає зростаючим потребам суспільства і європейським стандартам якості надання транспортних послуг, які найближчим часом можуть стати перешкодою для подальшого розвитку соціально-економічного держави. Головною причиною виникнення кризового стану морського транспорту України є невідповідність існуючих обсягів фінансування нормативним вимогам процесів простого відтворення основних виробничих фондів і нестача інвестицій, які стримують

інноваційно-інвестиційний процес розвитку морських шляхів. На судах прогресує тенденція фізичного зносу і морального старіння основних виробничих фондів, від наявності та технічного стану яких залежить діяльність морського транспорту, а також економічна безпека й функціонування морських перевезень.

Особливого значення набуває ця проблема у зв'язку з виконанням Україною міжнародних угод МАР-ПОЛ.

У зв'язку з цим виникає потреба інформаційного забезпечення системи управління морських транспортних перевезень. Перегляду підлягають методи управління господарсько-економічною діяльністю, механізм інформаційного забезпечення, принципи формування організаційної структури, стратегії розвитку морських транспортних перевезень. У наших дослідженнях ми розглядаємо судно як транспортно-промисловий комплекс, що виконує три головні функції – завантаження вантажу на судно, перевезення вантажу і вивантаження вантажу в порт поставки. Аналізуючи існуючу сьогодні інформаційну базу, ми зробили висновок, що більшість інформації використовується безсистемно. Але частка, яка припадає на функції інформаційного забезпечення вантажоперевезень, з кожним роком стає більш вагомою. Через це успіх діяльності підприємств, що формують вантаж, значною мірою залежить від того, наскільки є досконалою інформація про вантаж, основне призначення якої – створення загальних інформаційних, організаційних, нормативно-правових і матеріальних умов для ефективного вантажоперевезення як дієвого способу підвищення ефективності діяльності судна в цілому.

Окремою проблемою на морському транспорті є повна відсутність приладів контролю радіаційної безпеки на судні, за допомогою яких забезпечується радіоекологічний моніторинг перевезень вантажів. Цілий ряд принципово важливих завдань інформаційного забезпечення процесу управління перевезення вантажів не знайшли до цього часу свого вирішення.

Так, не достатньо висвітленими залишаються питання формування інформаційного забезпечення управління транспортно-промисловим комплексом на підставі ідентифікації змісту інформаційних потоків про вантаж, його безпеку для членів екіпажу. Необхідним є наукове обґрунтування системи показників оцінки якості здійснення функцій управління по перевезенню вантажів. Вимагають подальшого дослідження питання побудови системи інформаційної безпеки судна, оцінки інформаційних ризиків та впровадження нових інформаційних технологій.

Саме тому дослідження, оцінка та пошук шляхів удосконалення інформаційного забезпечення є актуальним завданням і потребує подальшого розвитку. Запропоновані дослідження спрямовані на вдосконалення

системи управління судном шляхом організації інформаційних потоків, які забезпечують горизонтальні і вертикальні зв'язки інформаційної системи, не порушуючи основних принципів раціонального управління транспортно-промисловим комплексом, необхідних для ефективного його функціонування.

У даному випадку йдеться про наукове обґрунтування моделі інформаційних потоків у системі управління вантажоперевезеннями. Тому зараз необхідно розробити нові методичні підходи до визначення ефективності проходження інформаційних потоків не тільки на підприємствах що використовують спеціальні судна, а на всіх промислових підприємствах морського транспорту України. Результатом наших наукових досліджень є обґрунтування теоретичних основ і розробка практичних рекомендацій щодо формування системи інформаційного забезпечення процесу управління морськими перевезеннями вантажів. Управління транспортно-промисловим комплексом, яким у наших дослідженнях є морське судно, в умовах формування ринкових відносин висуває нові вимоги до інформаційно-організаційного забезпечення вантажу та контролю за діяльністю об'єктів управління. Вимоги до інформаційної системи як функції управління можуть бути реалізовані найбільш ефективно на базі добре організованої сучасної технології обробки обліково-економічних даних про вантаж, що готується до перевезення.

Автоматизовані інформаційні системи обліку складових транспортно-промислового комплексу повинні дозволити забезпечення істотних змін технології прийняття управлінських рішень, подальше вдосконалення автоматизованих інформаційних систем з переходом до їх інтеграції, комплексної автоматизації інформаційних процесів в управлінні судна.

Побудова автоматизованих систем обліку вантажів, як головних складових частин інформаційно-керуючих систем, на основі інформаційної єдності процесу управління транспортно-промислового комплексу, має за мету підвищувати якість управлінських рішень. Інформаційна єдність компонентів керуючих систем забезпечується, у першу чергу, побудовою та використанням розподільної бази даних в різних напрямках їх використання.

Слід окремо приділити увагу питанням формування організаційного забезпечення автоматизованих систем обліку вантажів, визначенню складових організаційної структури системи контролю якісних та кількісних показників вантажів. При створенні автоматизованої системи обліку вантажів у складі інформаційно-керуючої системи судна важливою ланкою є раціональна організація впровадження, яка істотно впливає на експлуатаційні характеристики системи в умовах відсутності загальноприйнятих стандартів щодо впровадження та застосування автоматизованих систем, які б відображали технічні, технологічні зміни процесів автоматизації управлінських робіт з перевезення вантажів.

У наших наукових дослідженнях обґрунтовано концептуальні засади та методичні рекомендації з побудови організаційного, інформаційного забезпечення

транспортно-промислового комплексу автоматизованими системами обліку вантажів у складі інформаційно-керуючих систем відповідно до принципів роздільної обробки інформації по характеристиках вантажу. Методичною основою служили законодавчі акти, методичні положення, інструктивні матеріали з питань автоматизації обліку вантажів, роботи вчених економістів, провідних учених-фахівців з питань організації управління морськими суднами, обробки інформації та створення автоматизованих систем вантажоперевезень України та інших країн, спеціальна наукова література, матеріали наукових конференцій, статистичних щорічників, періодичної преси. У розробках використовувався апарат теорії економічних систем, загальної теорії статистики, теорії релятивних баз даних.

Дослідження проблеми організації та впровадження автоматизованої системи обліку в інших напрямках, аналіз існуючих державних стандартів, різних точок зору вчених, фахівців-практиків з приводу раціонального впровадження інформаційно-керуючих систем на морському транспорті, практичний досвід, розроблені методичні рекомендації з використання автоматизованої системи обліку на етапах підготовки об'єкта до застосування дослідної експлуатації системи, дозволили виробити ряд рекомендацій з цього приводу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Абалкин Л. И. Национальная экономика [Текст] / Л. И. Абалкин, М. А. Абрамова, А. И. Алексеев. – М.: Экономист, 2007. – 864 с. – (Серия Homo faber).
2. Абдеев Р. Ф. Философия информационной цивилизации [Текст] / Р. Ф. Абдеев; ред.: Е. С. Ивашкина, В. Г. Деткова. – М.: ВЛАДОС, 1994. – 336 с.
3. Ананькина Е. А. Контроллинг как инструмент управления предприятием [Текст] / Е. А. Ананькина С. В. Данилочкин и др. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 279 с.
4. Дибкова Л. М. Информатика і комп'ютерна техніка [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Л. М. Дибкова. – Вид. 2-ге, перероб., доповн. – К.: Академвидав, 2005. – 416 с.
5. Економічна інформатика [Текст]: навч. посіб. / В. С. Стельмах. – Суми: Слобожанщина, 2000. – 256 с.
6. Информационные технологии в бизнесе [Текст]: энциклопедия / под ред. М. Желена; пер. А. Железниченко, И. Ключева, А. Ларичева. – СПб.: Питер, 2002. – 1120 с.
7. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект [Текст]: навч. посібник / М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.
8. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / М. Г. Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.